

**#ЕУ РЕСУРС ЦЕНТАР ЗА
ЦИВИЛНО ДРУШТВО
У СРБИЈИ**

Урбанистичко планирање

„Овај текст објављен је уз финансијску помоћ Европске уније. За садржину овога текста искључиво је одговорна Београдска отворена школа и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније”.

УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

РАНИ ЈАВНИ УВИД

Прописи предвиђају две тачке у којима грађани могу да узму директно учешће у дефинисању садржаја планских докумената - рани јавни увид и јавни увид.

Рани јавни увид (РЈУ) је уведен са идејом да се у раној фази израде планског документа тј. на самом почетку ове процедуре, да прилика заинтересованој јавности да изрази своје мишљење, жеље и идеје о простору обухваћеном одлуком о изради планског документа. Циљ увођења овог партиципативног инструмента био је да се умањи шанса да у каснијим фазама израде планског документа дође до противљења већ разрађеном планском решењу.

На раном јавном увиду би требало да се презентују основне информације о планском документу чија је израда започета, као што су оквирни опис његове границе, основна идеја о циљу и сврси израде плана, о промени у простору до које би могло да дође спровођењем плана. Стога, елаборат на раном јавном увиду не садржи услове надлежних институција јавног сектора већ се и они прикупљају управо током раног јавног увида. Све прикупљене информације представљају основу за даље обликовање и разраду планског документа.

Међутим, у пракси се често дешава да елаборат за рани јавни увид изгледа као готов плански документ – односно да има ниво комплексности који нам може одавати утисак да је већ све решено и да у процесу планирања нема места за нас.

Други велики проблем представља чињеница да је јако тешко доћи до информације да је израда планског документа уопште у току. Оглас о излагању елабората на рани јавни увид објављује се у средствима јавног информисања (дневни лист са којим ЈЛС има потписан уговор о сарадњи) и у електронском облику на интернет страници јединице локалне самоуправе.

Рани јавни увид траје 15 дана.

Елаборат за рани јавни увид излаже се у штампаном облику - у седишту јединице локалне самоуправе, и у електронском облику - на интернет страници јединице локалне самоуправе (ЈЛС). Током трајања и на месту одржавања раног јавног увида, у одређеним и објављеним терминима је обавезно присуство стручног лица које помаже заинтересованима да разумеју изложени план. Примедбе на садржај елабората за рани јавни увид подnose се на писарници органа јединице локалне самоуправе или поштом, закључно са последњим даном одржавања раног јавног увида.

Овде опет долазимо до разочаравајуће праксе – орган јавне управе нема обавезу да одговори на пристигле примедбе.

Међутим, то никако не значи да грађани треба да одустану од читања Елабората за рани јавни увид и слања примедби на његов садржај.

Сетимо се случаја када је током РАНОГ ЈАВНОГ УВИДА у Елаборат плана детаљне регулације за комплекс Авала Филм-а у Београду, одржаног 2021. године, поднето 7.500 примедби и 50.000 потписа против сече шуме на Кошутњаку.

Израда овог плана заустављена је у фази раног јавног увида и - и даље стоји.

Запамтимо - обрађивач плана има обавезу да забележи примедбе пристигле током раног јавног увида и активности грађана у овој фази могу утицати на планско решење.

ЈАВНИ УВИД у нацрт планског документа

Уколико се налазите међу онима који су успели да сазнају да је у току јавни увид за неки плански документ за подручје у којем живите, за део града, обалу или парк који волите - честитамо!

То је велика ствар, с обзиром да се огласи о одржавању јавних увида објављују искључиво у дневном и локалном листу (и то не увек у истом, већ у оном са којим ЈЛС има потписан уговор о сарадњи у том тренутку) и на Интернет страници јединице локалне самоуправе (а мало је оних који ове странице листају уз јутарњу кафу).

Међутим, пред вама се сада налази велики и комплексан задатак, а то је да се упознате са садржајем нацрта плана, да саставите примедбе, упутите их на одговарајућу адресу у одговарајућем року и да одете на јавну седницу комисије за планове на којој те примедбе можете даље образложити!

Да почнемо редом.

Током јавног увида се излаже нацрт финалног урбанистичког или просторног плана - у интегралном облику. Ради се о документацији која је обимна и комплексна и грађанима најчешће веома тешко разумљива. Због тога је прописима предвиђена помоћ.

Најкасније 10 дана пре краја јавног увида обавезно је одржавање јавне презентације нацрта планског документа. Међутим, овај алат је прописан као обавезан само онда када се на јавном увиду налази просторни план. У случају јавног увида у урбанистички план, јавна презентација је наведена као могућност, а не као обавеза. Стога се у пракси врло ретко дешава.

Прописи предвиђају још једну врсту помоћи, а то је стручна помоћ на лицу места, у објекту или објектима у којима се одржава јавни увид у нацрт планског документа.

Подаци о томе којим данима и у које време је могуће добити овакву помоћ, морају бити јасно наведени у огласу о одржавању јавног увида. Анализа показује да је помоћ, по правилу, присутна у радно време, током пар сати, једном или два пута недељно.

Поред овог излагања материјала у штампаном облику, документација нацрта планског документа мора се објавити и у електронској верзији, на интернет страници јединице локалне самоуправе, односно на страницама свих ЈЛС које се налазе у обухвату плана.

Оглас о одржавању јавног увида мора садржати све податке који су грађанима потребни како би могли да узму учешће у изради планског документа, укључујући трајање јавног увида, рок и начин за достављање примедби и датум одржавање јавне седнице.

Јавни увид траје 30 дана, осим у неким изузетним случајевима – уколико се ради о мањим изменама и допунама или кад се понавља јавни увид у део нацрта плана када траје 15 дана.

Сви имају право да поднесу примедбу на нацрт планског документа! И сви имају право да присуствују јавним седницама комисије за планове на којима се расправља о садржају нацрта плана. Међутим, подношење примедбе уједно служи и као ВИП карта која даје право грађанину/ки да током јавне седнице - говори.

Током јавне седнице, грађани разговарају са обрађивачима планског документа, а Комисија за планове је та која доноси коначну одлуку о примедбама, што значи да је важно писати примедбе и важно је одлазити на ове седнице.

Након завршетка јавног увида и исправљања нацрта плана у складу са примедбама и мишљењем Комисије, предлог плана се упућује Скупштини (националној или локалној) на усвајање.

С обзиром да се у последње време често говори о просторним плановима подручја посебне намене, као оном за пројекат „Београд на води“ или пројекта „Јадар“ за ископавање литијума, треба нагласити да предлог ове врсте планског документа не пролази кроз расправу у Скупштини. Просторни план подручја посебне намене уредбом усваја Влада РС.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

Урбанистички пројекат није план!

Урбанистички пројекат је урбанистичко-технички документ који служи за спровођење плана, односно за додатну урбанистичко-архитектонску разраду локација према параметрима из планског документа.

Јавна презентација урбанистичког пројекта траје 7 календарских (тј. 5 радних) дана, а спроводи се у аналогној форми - у просторијама јединице локалне самоуправе, као и у електронској форми - на званичној интернет страници јединице локалне самоуправе.

Саставни део урбанистичког пројекта јесу идејно решење објекта и његов 3Д приказ. У односу на „језик“ планских докумената, који је за ширу јавност апстрактан, урбанистички пројекат са 3Д приказима даје могућност да се заиста разуме промена у простору која је предвиђена планским документом.

Овде је важно нагласити да је процес јавне презентације урбанистичког пројекта такав да грађанима оставља врло мало могућности да остваре утицај на предложени пројекат.

1. Примедбовањем на садржај предложеног урбанистичког пројекта није могуће променити оно што је већ одређено планом.
2. Јавна расправа о урбанистичком пројекту – НЕ ПОСТОЈИ!
3. Надлежни орган нема обавезу да грађанима пошаље писмени одговор на упућене примедбе.

Ипак, то не значи да не треба користити право да учествујемо у процесима израде урбанистичких пројеката.

Недавно су грађани околине Краљева успели да зауставе процедуру израде Урбанистичког пројекта за МХЕ Мланча, указивањем на значајне процедуралне али и на професионалне мањкавости и противзаконита решења презентована урбанистичким пројектом.

Надлежни орган, комисија за планове, има обавезу да размотри све примедбе, изврши контролу законитости и састави писмени извештај са предлогом о прихватању или о одбијању урбанистичког пројекта.

Прихваћени урбанистички пројекти морају бити јавно доступни. У електронском облику, они морају бити објављени на одговарајућој интернет страници ЈЛС, у року од 5 дана од дана потврђивања.

